

ПРОГРАМ РАДА
ISS/KS M127
Машине за земљане радове

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана од 22.08.2013. до 06.09.2013. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници која је одржана дописним путем (преписком) у периоду од 18.12. до 25.12.2013. године.

1 Увод

Стручни рад Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт) у појединачним областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије), које су основна техничка радна тела. По потреби, ради извршавања појединих задатака из својих делокруга, комисије могу образовати радне групе, као и друга стална и повремена радна тела.

У складу са тачком 1. Решења о образовању комисије за стандарде и сродне документе, предмет рада Комисије KS M127 је стандардизација у области машина за земљане радове и осталих машина које су у вези са њима са становишта терминологије, класификације, параметара, техничких захтева и метода испитивања, захтева за безбедност и ергономију, руковања и одржавања.

На основу Статута Института и *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*, Комисија ради на припреми српских стандарда и сродних докумената, на припреми стручних мишљења на основу српских стандарда и сродних докумената, прати и активно учествује у раду одговарајућих техничких радних тела међународних и европских организација за стандардизацију и обавља друге задатке у вези са стандардима и стандардизацијом у области машина за земљане радове.

Комисија прати рад техничких комитета ISO/TC 127, *Earth-moving machinery* и ISO/TC 195, *Building construction machinery and equipment* Међународне организације за стандардизацију (ISO) и техничких комитета CEN/TC 151, *Construction equipment and building material machines – Safety* и CEN/TC 337, *Winter maintenance and road service area maintenance equipment* Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS M127, *Машине за земљане радове*, образована је решењем бр. 255/6-25-01/2013 од 27.02.2013. године.

Комисија је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- других послова које предложи надлежни стручни савет.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

Економска, техничка, регулаторна, законска, социјална и/или међународна динамика описују пословну заједницу индустријског сектора, производа, материјала, дисциплина или праксе који се односе на радно окружење ове комисије и могу значајно утицати на вођење припреме релевантних стандарда и њиховог садржаја.

Комисије Института врше усаглашавање српских стандарда са европским и међународним стандардима, и то њиховим усвајањем као националних стандарда. Осим тога, приликом преузимања европских као српских стандарда морају да се повуку сви национални стандарди који су у супротности са европским стандардима за исте предмете стандардизације. По том принципу и Комисија KS M127 врши преузимање европских и међународних стандарда и сродних докумената у национални систем стандардизације.

Приликом израде плана рада комисије за доношење стандарда стављен је посебан акценат на усвајање европских хармонизованих стандарда у вези са Директивом новог приступа за машине (*Machinery directive*) 2006/42/EC која је код нас транспонована у Правилник о безбедности машина („Службени гласник РС”, број 13/10).

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Комисија се до сада бавила питањима која су се односила на безбедност машина за земљане радове у складу са директивама 2006/42/EC, 98/37/EC, 2004/108/EC и 89/336/EEC.

Српске стандарде које доноси Комисија KS M127, *Машине за земљане радове*, на националном нивоу примењују произвођачи машина и делова, акредитоване лабораторије, институти, органи државне управе и регулаторна тела, осигуравајућа друштва и др.

На европском нивоу, према подацима Техничког комитета CEN/TC 151, најзаинтересованије стране у процесу стандардизације су индустрија грађевинске опреме и машина за грађевински материјал, које раде у складу са Директивом о безбедности машина (2006/42/EC) која одређује опште услове за здравље и безбедност. Ту су посебно укључена мала и средња предузећа. У неким деловима индустрије грађевинске опреме са високим тржишним обимом (нпр. машине за земљане радове) учествују и велике мултинационалне компаније. Њих представља око 1 200 предузећа са 140 000 запослених. Према подацима из 2005. године ове компаније достигле су промет од око 21 милијарде €, што значи да је 30 % светске производње у овом индустријском сектору. Важну заинтересовану страну чине сви органи надлежни за заштиту здравља и безбедност запослених у грађевинарству и индустрији грађевинског материјала. Заинтересоване организације као што су владине институције, организације потрошача, лабораторије и сертификациона тела сарађују у појединим пројектима за стандардизацију у малом обиму.

Према подацима Техничког комитета CEN/TC 337, следећи квантитативни показатељи описују пословно окружење са циљем да се обезбеде адекватне информације и подршка активностима CEN/TC 337:

– Безбедност кретања учесника у саобраћају, одржавање саобраћајница, а посебно зимске службе одржавања, као и економски аспекти везани за саобраћај у Европи постали су веома важна и осетљива тема.

– Током зиме, највећа опасност за време војње је углавном последица два фактора сув/мокар снег и лед на површини пута. Снег може да изазове мање несреће и, у неким случајевима, делимично затварање пута/аутопута. Насупрот снегу, формирање леда на путу може да изазове опасну несрећу, јер ову појаву просечан возач не може да уочи, па обично вози неприлагођеном брзином, чак и када су својства пријањања површине пута смањена због утицаја леда.

– Током низа година, тржиште опреме која се користи да олакша саобраћај у оваквим ситуацијама је еволуирало, посебно у оним земљама које су највише изложене лошим зимским условима, нпр. у Француској, Немачкој, Италији, Шведској, Швајцарској и оне су удружиле своја знања у циљу припреме европских стандарда.

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди из надлежности области рада Комисије KS M127 користе се у пословном окружењу Србије. Спецификације и ови стандарди су основа за производне и комерцијалне послове. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS M127 у релативно широкој употреби, њихово редовно иновирање је неопходно. Сукцесивни развој нових техничких достигнућа и побољшања заштитних средстава, као и мера за безбедност захтева додатно и континуално праћење тржишта ради понуде одговарајућих најновијих издања стандарда.

2.4 Аспекти животне средине

Применом стандарда и сродних докумената развијених у оквиру техничких комитета које прати Комисија KS M127 обезбеђују се предуслови за задовољење свих захтева за заштитом животне средине. Евидентна је потрошња ресурса, у првом реду електричне енергије, воде и гаса, па произвођачи морају да предузму мере за њихово очување и рационалну потрошњу. Учешће у раду Комисије KS M127 произвођачима помаже да се упознају са најновијим техничким захтевима за производе, а на посредан начин и са најновијим машинама које штеде енергију, мање загађују животну средину и имају већу продуктивност.

У припреми је израда неопходних стандарда који се односе на енергетску ефикасност/емисију CO₂ и рециклирање машина упоредо са припремом одговарајућих прописа.

3 Очекиване користи од рада Комисије

Као резултат рада KS M127 добија се листа стандарда који ће пре свега омогућити:

- подршку произвођачима у пројектовању возила која поред техничке компатибилности и заменљивости задовољавају основне безбедносне захтеве Правилника о безбедности машина;
- оцењивање усаглашености возила и њихово означавање SE знаком и српским знаком усаглашености ZA, коришћењем принципа претпоставке о усаглашености, применом српских стандарда којима су преузети хармонизовани EN стандарди;
- уклањање техничких баријера у трговини и отварање тржишта широм Европе;
- хармонизацију националних стандарда;
- олакшавање веза између произвођача, корисника и именованих тела надлежних за технички надзор и атестирање.

Рад Комисије одвија се упоредо са доношењем техничких прописа, мада политички, економски, технички, регулаторни, правни, друштвени односи могу да утичу на све секторе, а посебно на сектор индустрије, што може да се одрази на доношење српских стандарда (у смислу динамике, учешћа чланова у раду Комисије и сл.).

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране (производне организације, институти, научне и образовне установе, органи државне управе итд.) могу да предложе члана Комисије и експерте за рад у радним групама, при чему треба водити рачуна о обезбеђивању баланса у заступљености свих заинтересованих страна. Посебно су заинтересовани произвођачи и корисници машина за земљане радове. У рад Комисије укључени су и представници акредитованих лабораторија. У многим случајевима је утврђено да међународни стандарди обезбеђују најповољнији начин прикупљања и размењивања резултата из истраживачких студија.

Заинтересоване стране у области рада ове комисије су:

1. универзитети,
2. представници акредитованих лабораторија,
3. корисници – произвођачи.

5 Циљеви и стратегија за остваривање циљева

5.1 Циљеви

1. Усвајање приоритетних стандарда из области машина за земљане радове на начин предвиђен *Интерним правилима стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената.*
2. Усаглашавање националних са европским стандардима њиховим преиспитивањем и доношењем одлуке о повлачењу оних стандарда који су у супротности са европским.
3. Заступање националних интереса у области рада Комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију путем учествовања српских експерата у раду ових техничких комитета.

Предвиђено је да пре свега буду усвојени стандарди који се налазе на листи хармонизованих стандарда према Директиви новог приступа за машине 2006/42/ЕС, која је код нас транспонована у Правилник о безбедности машина.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

Остваривање циљева Комисије KS M127 заснива се на дефинисању приоритета рада Комисије, а то су преузимање европских стандарда као српских стандарда и праћење рада техничких комитета:

– Међународне организације за стандардизацију (ISO):

- ISO/TC 127, *Машине за земљане радове;*
- ISO/TC 195, *Грађевинске машине и опрема;*

– Европског комитета за стандардизацију (CEN):

- CEN/TC 151, *Грађевинска опрема и машине за грађевински материјал - Безбедност;*
- CEN/TC 337, *Опрема за зимске службе одржавања путева;*

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.
- Недовољно учешће стручњака у доношењу српских стандарда.
- Нередован одзив чланова Комисије одражава се на испуњење годишњег плана.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедби у вези са предлозима нацрта српских стандарда који се стављају на јавну расправу.

7 План активности

Планирано је доношење европских стандарда сукцесивном динамиком у односу на CEN техничке комитете. Како су, у тренутку доношења овог програма рада, сви европски стандарди преузети као српски стандарди, као основна активност у наредном периоду планира се редовно праћење и ажурирање европских стандарда.

Поред тога, планира се и превођење хармонизованих стандарда на српски језик.

8 Корисни линкови за све наведене активности

www.iss.rs

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=490

<http://www.iso.org/iso/home.html>

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=52172

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=54540

<http://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6133&title=Construction%20equipment%20and%20building%20material%20machines%20-%20Safety>

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=399006&title=Winter%20maintenance%20and%20road%20service%20area%20maintenance%20equipment>